

Innst. 214 S

(2013–2014)

**Innstilling til Stortinget
frå finanskomiteen**

Meld. St. 21 (2013–2014)

Innstilling frå finanskomiteen om finansmarknadsmeldinga 2013

Vedlegg Referat fra åpen høring

Innst. 214 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget frå finanskomiteen

Meld. St. 21 (2013–2014)

Innstilling frå finanskomiteen om finansmark- nadsmeldinga 2013

Til Stortinget

1. Innleiing

1.1 Samandrag

Kapittel 2 handlar om finansnæringa og utsiktene for finansiell stabilitet i Noreg. I kapitlet er det mellom anna greidd ut om det makroøkonomiske biletet, tilhøva på finansmarknadene, risikoutviklinga for finansinstitusjonane og soliditeten og resultatene i institusjonane. Det er òg teke med ei analyse av konkurransesituasjonen i den norske bankmarknaden.

Kapittel 3 gjev eit oversyn over nokre sentrale initiativ til regelverksendringar på finansmarknadsområdet.

Kapittel 4 handlar om hovuddraga i dei gjennomførte regelverksendringane i Noreg, og om dei viktige løyvesakene som Finansdepartementet og Finanstilsynet har handsama på finansmarknadsområdet i 2013.

Kapittel 5 inneheld ei omtale av verksemda til Noregs Bank i 2013 og ei vurdering av korleis pengepolitikken vert utøvd. Kapittel 6 inneheld ei omtale av verksemda til Finanstilsynet i 2013. Kapittel 7 inneheld ei omtale av verksemda til Folketrygdfondet i 2013, medan kapittel 8 inneheld ei omtale av verksemda til Statens finansfond i 2013.

1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Lisbeth Berg-Hansen, Tore Hagebakken, Irene Johansen, Marianne

Marthinsen, Torstein Tvedt Solberg og Jonas Gahr Støre, frå Høgre, Solveig Sundbø Abrahamsen, Svein Flåtten, Sigurd Hille, Heidi Nordby Lunde og Siri A. Meling, frå Framstegspartiet, Gjermund Hagesæter, Tom E. B. Holthe og Hans Andreas Limi, frå Kristeleg Folkeparti, leiaren Hans Olav Syversen, frå Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, frå Venstre, Terje Breivik, og frå Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, tek omtalen til orientering. Komiteen viser til at det var open høyring om denne saka torsdag 15. mai 2014 der sentralbanksjef Øystein Olsen var særskilt invitert. Referat frå denne høyringa følgjer som vedlegg til denne innstillinga.

2. Finansnæringa og utsiktene for finansiell stabilitet

2.1 Innleiing og oppsummering

2.1.1 Samandrag

Finansiell stabilitet inneber at det finansielle systemet er robust nok til å ta imot innskott og andre tilbakebetalingspliktige midlar frå ålmenta, formidle finansiering, utføre betalingar og omfordele risiko på ein tilfredsstillande måte. Ein viktig del av dette er at bankar og andre finansinstitusjonar er solide og verkar på ein føremålstenleg måte.

Dette kapitlet handlar om strukturen i den norske finansnæringa, utsiktene for finansiell stabilitet og konkurransetilhøva i den norske banknæringa. Dei fyrste avsnitta gjev eit oversyn over den norske finansnæringa, arbeidet med å tryggje finansiell stabilitet i Noreg og det makroøkonomiske biletet. Utsiktene for finansiell stabilitet vert vurderte i eigne

avsnitt om kredittinstitusjonane, forsikring og pensjon og verdipapirføretaka. Avsnitta inneheld oversikter og vurderingar av marknadstilhøve, risikoutviklinga og soliditet og resultat i institusjonane. Dessutan har kapittelet ei særskild omtale av operasjonell risiko i finansføretaka. Til slutt er det ein gjennomgang av konkurransetilhøva i den norske banknæringa.

Sjå meldinga for nærare omtale.

2.1.2 *Merknader frå komiteen*

Komiteen tek omtalen til orientering.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Sosialistisk Venstreparti, viser til at situasjonen i norsk økonomi står i sterk kontrast til situasjonen hjå mange av våre viktigaste handelspartnarar, og at enkelte land framleis har lågare verdiskaping (BNP) enn før den internasjonale finanskrisa. Fleirtalet poengterer også at både enkeltland og EU-systemet har tatt viktige grep som reduserer risikoen for eit nytt tilbakeslag. Fleirtalet viser til at det gjennom det siste året har vore finansiell uro i fleire av dei framveksande økonomiane. Eit tilbakeslag i Kina og andre framveksande økonomiar kan gje negative utslag for verdsøkonomien, og dermed også for oljeprisen. Fleirtalet understrekar at tidlegare kriser har lært oss at det er svært vanskeleg å forutsjå kva negative kriser som kan oppstå i ein økonomi og korleis dei utviklar seg.

Fleirtalet er bekymra for todelinga av norsk økonomi, og viser til at det utviklar seg ein sterk geografisk ubalanse i forhold til vekstkrafta i norsk næringsliv. Fleirtalet er samtidig bekymra for at stadig fleire i Noreg har ei gjeldsbyrde som gjer dei sårbare for auka renter, ledighet eller fall i bustadprisane.

Fleirtalet er svært nøgd med at Oslo Børs er blitt verdens største og viktigaste finansielle marknadsplass for sjømatsektoren, nest størst i verda på noterte shippingsselskap, og nest størst i Europa på energi. Fleirtalet meiner det er positivt at utanlandske selskap kjem til Oslo Børs for å henta kapital, og at kompetansen i den norske kapitalmarknaden for energi, sjømat og shipping trekker til seg utanlandske aktørar.

Fleirtalet viser til at berre 5 pst. av personkundane bytta hovudbank i løpet av 2013, og at det er behov for meir konkurranse mellom bankane. Fleirtalet minner også om at konsentrasjonen i den norske bankmarknaden er høg samanlikna med konsentrasjonen i Danmark, Sverige, Irland, Storbritannia og Tyskland. Fleirtalet støtter regjeringa sitt arbeid knytt til auka konkurranse i bankmarknaden, dette gjeld særskild framlegg som gjer det

enklare og lettare å skifte bank, for eksempel bankgironummerportabilitet.

Fleirtalet er opptatt av å leggje til rette for gode rammevilkår for finansnæringa.

Eit anna fleirtal, alle unnateke medlemene frå Kristeleg Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti, meiner det er viktig for norsk næringsliv at vi har ei sterk finansnæring, som kan bidra med verdiskaping i eigen sektor og skaffe finansiering til verdiskapinga i andre delar av næringslivet.

Eit tredje fleirtal, alle unnateke medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det tidlegare kravet om 15 pst. egenkapital ved lån av kjøp til bustad særskilt ramma førstegangsetablerarane, og at ein heil generasjon risikerte å bli stengde ute frå bustadmarknaden. Dette fleirtalet er derfor godt nøgd med at finansministeren har presisert overfor Finanstilsynet at bankane skal kunne ta omsyn til låntakarane si framtidige betjeningsevne, og at det kan være forsvarleg med egenkapitalkrav ned mot 10 pst. for førstegangskjøparar. Dette fleirtalet merkar seg at bankane har følgd opp dette ved å leggje seg på ei meir liberal linje. Dette fleirtalet vil vidare vise til at budsjettforliket mellom Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre for 2014 inneheld ei kraftig forbedring av BSU-ordninga der maksimalt årlig innbetalt sparebeløp blei økt frå 20 000 kroner til 25 000 kroner, og der taket for samla innbetalt sparebeløp i BSU blei heva frå 150 000 kroner til 200 000 kroner.

Eit fjerde fleirtal, alle unnateke medlemene frå Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, tar avstand frå ideen om innføring av ein såkalla finansskatt. Ein slik skatt vil ramme både norske bedrifter og norske hushaldningar. Dette fleirtalet meiner at ein finansskatt særskilt kan ramme unge menneske i etableringsfasen gjennom høgare rentekostnader. Dette fleirtalet viser også til at finansnæringa sine kapitalkrav i utgangspunktet er store, og at ytterlegare krav kan få store og utilsikta negative konsekvensar for aktiviteten i norsk økonomi.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker betydningen av en solid og konkurransedyktig banknæring i hele landet. I Norge har vi en differensiert banknæring der ikke minst lokal- og regionalbankene er viktige aktører. Det er av særlig betydning for små og mellomstore bedrifter landet rundt som ikke har andre alternative finansieringskilder. I store deler av landet spiller også

bankene en viktig rolle for kulturlivet. Det finnes et utall eksempler på små og store kulturarrangement som takket være bankenes samfunnsengasjement har sett dagens lys.

Sett i lys av den viktige rollen bankene har, er disse medlemmer opptatt av at det må legges opp til en helhetlig politikkutvikling for banksektoren der eierskap, samfunnsansvar, konkurransesituasjonen mv. blir drøftet. Disse medlemmer ber derfor regjeringen på egnet måte fremme en sak for Stortinget der man drøfter en helhetlig næringspolitikk for banknæringen.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiets daværende finanspolitiske talsperson, Torgeir Micaelsen, i august 2013 sendte et brev med spørsmål om regjeringen vil be Konkurransetilsynet og Finanstilsynet gjennomføre en analyse av konkurransesituasjonen i norske finansmarkeder. I brevet vises det blant annet til at Konkurransetilsynet gjorde en vurdering av dette temaet for ti år siden, og at Finanskriseutvalget i NOU 2011:1 påpekte høy markedskonsentrasjon i det norske bankmarkedet. I svarbrevet fra finansminister Sigbjørn Johnsen og fornyingsminister Rigmor Aasrud står det:

«Vi er enige med stortingsrepresentant Torgeir Micaelsen i at vi nå bør vurdere å gjennomgå konkurranse-situasjonen i det norske bankmarkedet. Det er fornuftig å gjøre et samlet arbeid på dette feltet med noen års mellomrom. Etter vårt syn bør et slikt arbeid gjøres på bredt faglig grunnlag, der relevante myndigheter og fagmiljø inviteres til å delta. Vi vil nå se nærmere på hvordan vi kan organisere og gjennomføre et slikt arbeid.»

Disse medlemmer mener det er viktig at regjeringen følger opp dette.

Disse medlemmer registrerer at de samme partiene som 2. september 2013 lot seg avbilde sammen med Eiendomsmeidlerforeningen og Huseiernes landsforbund foran inngangen til Stortinget, med løfter om å redusere egenkapitalkravet ved kjøp av bolig fra 15 til 10 pst., nå sier seg «godt fornøyd» med at dette opprettholdes på 15 pst. Disse medlemmer viser til reaksjonene fra boligaktørene, som i pressemelding uttalte:

«Dersom dette enstemmige løftet brytes, som det nå hintes om, vil det være et hån mot alle de unge som har stemt borgerlig fordi de trenger et sted å bo.»

Disse medlemmer viser til at om lag 35 pst. av boligkjøpere under 35 år fikk lån med lavere egenandel enn 15 pst. i 2013, og at «kravet» således ble praktisert fleksibelt også tidligere.

Disse medlemmer merker seg at det nå ser ut til å være enstemmighet i Stortinget om at egenkapitalkravet består.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at banker og finansinstitusjoner spiller en viktig rolle i økonomien. De tilbyr betalingstjenester, muligheter for innskudd og utlån for husholdninger og bedrifter, forsikring mot «reell» risiko (brann, død, sykdom osv.) og mot finansiell risiko (brå prisendringer på valuta, rente, råvarer). Finansnæringen bidrar med avgjørende finansiell infrastruktur som skal tjene husholdninger og bedrifter over hele landet.

Dette medlem understreker at vi må ha med oss lærdommene fra den internasjonale finanskrisen i tiden som kommer. Krisen skyldtes at banker, myndigheter, investorer og husholdninger ble overmodige og tillot for stor gjeldsoppbygging og for stor risiko. Bankene hadde for liten egenkapital og var drevet av kortsiktig profitt. De fikk utvikle komplekse finansielle produkter som gjorde prisen og risikoen vanskelig å se for investorene, og de fikk bygge opp enorme finanskonsern som kunne legge til grunn at de ville bli reddet av myndighetene om det skulle gå galt. Myndighetene, med USAs sentralbank i spissen, bar ved til bålet ved å holde rentene lave. De nektet å gripe inn i markedet for å dempe boblen – dels av ideologiske frimarkedsgrunner og dels av manglende inflasjonspress.

Dette medlem viser til at bolig- og aksjepriene, så vel som gjeldsnivåene, ble låst inne i en selvforsterkende spiral: Folk lånte for å kjøpe eksempelvis bolig, dette presset boligprisene opp og økte verdien på bankens sikkerhet, som igjen førte til større boliglånsoptak.

Dette medlem er bekymret for at for mye av midlene i finanssektoren dels går til spekulative formål som er privatøkonomisk lønnsomme, men samfunnsøkonomisk ulønnsomme; dels er det en fare at finanssektoren tar for høye priser for sine tjenester, på grunn av manglende konkurranse eller manglende åpenhet.

Dette medlem vil særlig advare mot kompleksitet og mangel på gjennomsiktighet og de konsekvensene det har for markedenes effektivitet. Kompleksitet er en fordel for bankene og fondene, fordi prisen blir vanskelig å se. Dermed kan investorer betale mer enn nødvendig uten å være klar over det, i et forgjeves forsøk på å slå markedet.

Dette medlem viser til at finanskrisen fikk et mindre omfang i Norge, ikke minst fordi vi etter bankkrisen på 90-tallet hadde innført strengere reguleringer enn andre land. Særnorske reguleringer var et fortrinn i møte med krisen, fordi det ga oss mer solide banker og færre spekulative finansprodukter.

Dette medlem viser til at vi imidlertid også her i landet har store, systemkritiske finanskonsern, i første rekke DNB. Også her i landet fikk de største bankene trappe ned på egenkapitalen og tillegge

boliglån lavere risikovekter, paradoksalt nok i takt med stadig høyere boligpriser; også her fikk kompliserte produkter utvikle seg til bankenes fordel i møte med vanlige investorer og forbrukere med mangelfull informasjon.

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis representantforslag Dokument 8:60 S (2010–2011) om tiltak for å motvirke en ny finanskrise, som ble fremmet i desember 2010. Her fremholdt forslagsstillerne at:

«De store samfunnsøkonomiske og sosiale kostnadene ved finanskriser og behovet for å begrense overdreven risikotaking gjør at det kan være hensiktsmessig å skattlegge finansnæringen i større grad enn i dag [...] Overskudd og lønn er et uttrykk for merverdi, og en skatt på dette vil derfor kunne anses som en merverdiavgift, en avgift finansielle tjenester per i dag i hovedsak er unntatt. En slik skatt vil gjøre at finansnæringen får en skattebelastning mer på linje med andre næringer, og på denne måten hindre at finansnæringen blir unaturlig stor. En generell skatt på summen av overskudd og lønn kan kombineres med skattlegging av lønn og overskudd ut over det normale, for å motvirke overdreven risikotaking.»

Dette medlem viser til at forslagsstillerne fremmet et konkret forslag om å innføre en slik skatt i samarbeid med andre land, utformet i tråd med IMF's anbefalinger.

Dette medlem viser videre til at regjeringens finanskriseutvalg kort tid etter, på nyåret 2011, anbefalte å utrede en slik skattlegging av finansnæringens overskudd og lønn. Danmark, Frankrike og Island har en slik skatt på lønn, mens Israel tar med både overskudd og lønn. Dette medlem er imidlertid opptatt av at en slik skatt utredes grundig og at tidspunktet for innføring ses i sammenheng med de økte kapitalkravene som bankene nå pålegges.

Medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti viser til at situasjonen i norsk økonomi står i sterk kontrast til situasjonen ellers i Europa. Vi har en økonomi med små økonomiske skilnader, sterk sysselsetting, gode velferdsordninger og høy produktivitet. Alt dette er viktige delar av ein rettferdig, vekstkraftig og framtidsretta økonomi. EU og mange av EU-landa har møtt krisa med brutale kutt i offentlege budsjett. Følgjene har blitt kutt i velferd, høgare arbeidsløys og ei forverring av ein allereie dårleg situasjon. Denne medlemen viser til at finanskrisa enno ikkje er over. Fortsatt er arbeidsløysa skyhøg mange stadar i verden, og dei økonomiske skilnadane aukar i eit omfang som gir stor grunn til uro. Også i Noreg vil desse utfordringane kunne bli meir tydelege. Situasjonen blir ikkje betre av at vi har ei regjering som aktivt legg til rette for auka skilnader, mellom anna med skattekkutt til dei rikaste.

Denne medlemen er bekymra for todelinga av norsk økonomi, med ei oljenæring som rykker ifrå næringslivet på land. Denne medlemen er òg bekymra for at stadig fleire i Noreg har ein gjeldsbyrde som gjer dei sårbare for auka renter, ledighet eller fall i bustadprisane, og merker seg i den samanheng at regjeringsspartia braut sitt eige valkamplofte om å senke eigenkapitalkravet for låntakarar. Regjeringsspartia trekker ofte fram auken i BSU-ordninga som eit tiltak for å hjelpe førstegangsetablerarar, men denne treffer først og fremst dei som allereie har råd til å spare og løysar derfor ikkje problemet.

Denne medlemen merkar seg at Oslo Børs i stor mon speglar norsk økonomi. Oslo Børs er mellom anna verdas største finansielle marknadsplass for sjømatsektoren. Dette er ei viktig påminning om at kyst og sjømat er ein viktig sektor for Noreg, og at den jamvel kan bli enda viktigare i framtida. Om fiskeressursane blir riktig forvalta, og ikkje vert privatisert til eit fåtal, vil dei gje arbeidsplassar og verdiskaping i all framtid.

Denne medlemen meiner det er viktig med gode rammevilkår for finansnæringa. Ei finansnæring som fungerer optimalt er ein viktig del av samfunnet, og til stor nytte for både næringsliv og privatpersonar. Samstundes er det viktig at finansnæringa ikkje får overdriven plass i økonomien som heilhet. Ei finansnæring som veks seg for stor vil kunne bidra til ustabilitet i økonomien som heilskap. Dette blei vi ikkje minst minna om da økonomien på Island rakna som følgje av ei overdriven tru på kva finanssektoren kan bidra med åleine.

Denne medlemen viser til NOU 2011:1 Bedre rustet mot finanskriser, som peiker på at ein finanssektor som utgjer ein stor del av eit land sin økonomi, kan representere ein risiko for landet. Utvalet peiker spesielt på to ting. For det første kan ein for stor finanssektor spegle høg gjeldsbelastning eller ubalansar i økonomien innanlands. For det andre kan eit lands finanssektor bli for stor samanlikna med økonomien til landet om institusjonane i sektoren har stor eksponering mot utanlandske marknader. Utvalet peiker vidare på at dei negative eksterneffektene frå aktivitet i finanssektoren er betydelege. Desse er først og framst knytt opp mot at dei ulike aktørane bidreg til å byggje opp risiko i finanssystemet og økonomien, med påfølgjande fare for kriser og sosialisering av store tap.

Denne medlemen viser til at finanssektoren i hovudsak har eit unnatak frå merverdiavgift. Sektoren blir på den måten subsidiert gjennom skattesystemet. Dette er uheldig og bidreg til at finanssektoren kan bli for stor. Denne medlemen viser til gjennomgangen i kapittel 2.2.2 i meldinga og anslaget som viser at fellesskapet går glipp av om lag 8 mrd. kroner på grunn av dette unnataket. Dette er pengar

ein kunne brukt til anten velferd, investeringar eller skattekutt. Denne medlemen viser til at den raud-grøne regjeringa fikk utreda korleis ein finansskatt, eller aktivitetsskatt, kunne utformast, seinast i Prop. 1 LS (2013–2014) Skatter, avgifter og toll 2014. Motstandarane av ei slik likebehandling av ulike sektorer, som ein finansskatt vil vere, argumenterer med at bankane berre vil overføre dei auka kostnadane til kundane sine. Det blir ei for enkel framstilling. Erfaringane frå Danmark viser at rentemarginalane ikkje ser ut til å ha blitt påverka av at dei har auka den finansielle aktivitetsskatten. Motstandarane skyver også førstegangsetablerarar på bustadmarknaden framføre seg, og meiner at dei vil bli ramma. Som nemnt er det ikkje gitt at det vil stemme. Men om ein vil, kunne ein også bruke ein del av provenyet frå ein slik skatt til å særleg lette situasjonen for førstegangsetablerarane og andre grupper ein er bekymra for at kan bli råka.

Denne medlemen viser til omtalen i meldinga av konkurransen i banknæringa og at marknadskonsentrasjonen, målt med den såkalla Herfindahl-Hirschmann-indeksen, har auka det siste tiåret. Konsentrasjonen i den norske bankmarknaden er relativt høg, noko som kan føre til svekka konkurranse og dårligare vilkår for kundane. Denne medlemen vil understreke at det er viktig å gjennomføre tiltak som kan styrke konkurransen i bankmarknaden for personkundar, mellom anna ved å gjere det enklare å bytte bank og å vurdere ei strengare tolking av produktpakkeforskrifta.

3. Vidareutvikling av finansmarknadsreguleringa

3.1 Innleiing

3.1.1 Samandrag

Departementet har dei siste par åra jamleg gjort greie for dei viktigaste prosessane som er sette i verk for å betre internasjonal og norsk finansmarknadsregulering etter finanskrisa, mellom anna i finansmarknadsmeldingane og i meldingane om nasjonalbudsjettet. Prosessane og utviklinga av nye reglar kan gå føre seg over fleire år. Omtalen i dette kapitlet byggjer på og oppdaterer difor i mange tilfelle informasjon som departementet har gjeve Stortinget tidlegare.

Regelverksutviklinga i Noreg speglar i stor mon arbeidet med nye reglar i EU. Norske styresmakter legg stor vekt på å fremje soliditet, likviditet og god framferd med offentleg regulering og tilsyn med finanssektoren. Ansvar for reglar som fremjar finansiell stabilitet, ligg fyrst og fremst hjå dei nasjonale styresmaktene, og kostnadene ved finansielle ubalansar råkar i særleg grad økonomien til det

aktuelle landet. Det er difor viktig at kvart land rår over dei verkemidla som trengst for å sikre stabilitet i sine finansielle marknader. Departementet vil framleis leggje vekt på å nytte det nasjonale handlingsrommet i internasjonale regelverk, slik at det norske regelverket medverkar til solide finansinstitusjonar. Solide finansinstitusjonar vil dessutan stø opp under konkurranseevna til norsk økonomi og til finansinstitusjonane.

Ein viser til meldinga for nærmare omtale.

3.1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteen viser til at årsaken til finansielle kriser ofte er at finansiell ubalanse får byggje seg opp over tid. Når det finansielle systemet er tett samvevd over landegrensene, kan ubalanse og kriser raskt smitte frå eit land til eit anna. Komiteen meiner på dette grunnlaget at det er viktig og nødvendig at det no er brei einigheit nasjonalt og internasjonalt om at myndighetene må leggje meir vekt på regulering og tilsyn for å tryggje finansiell stabilitet.

Komiteen viser til at høge kapitalkrav i bankane, og då særskilt høge krav til rein kjernekapital, er ein fordel for heile samfunnet. Komiteen viser til at Noreg på grunn av landets unike økonomiske situasjon kan innføre nye kapitalkrav raskare enn det som følgjer av EUs gjennomføringsfristar.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemen frå Sosialistisk Venstreparti, viser til forslaget om regulering av utkontraktering i Prop. 87 L (2013–2014). Fleirtalet meiner at når desse reglane vert nytta, er det viktig å ta omsyn til forsvarleg organisering som samsvarer med føretaket sin konsesjon. Det er viktig at verken personvernet eller tilsynet vert svekka i denne totalvurderinga. Samtidig må ein alltid ta omsyn til effektivitet og konkurranseevne.

Fleirtalet meiner det er avgjerande at forbrukarane sine interesser og rettar blir ivaretatt på ein god måte. Dette er særskilt viktig i ein marknad som er så kompleks og viktig for forbrukarane som finansmarknaden. Fleirtalet viser til at forbrukarvernet på finansmarknadsområdet er styrka dei siste åra. Fleirtalet er samstundes opptatt av at forbrukarvernet kontinuerlig vert vidareutvikla og forbetra. Fleirtalet understreker viktigheten av ei velfungerande ordning for tvisteløysning innan bank og forsikring, som både forbrukarane og næringa har tillit til. Fleirtalet meiner at ein kontinuerleg bør vurdere om Finansklagenemnda har tilstrekkelig og sjølvstende ressursar.

Eit anna fleirtal, alle unnateke medlemene frå Kristeleg Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti, meiner samtidig at det er viktig at Noreg ikkje innfø-

rer krav som skil seg for mykje frå krava til våre naboland, Sverige, Danmark og Finland, på ein måte som kan gje utanlandske bankar ein urettmessig konkurransefordel i Norge. Dette fleirtalet viser til at bankane har auka kapitaldekninga ved å dempe veksten i berekningsgrunnlaget, halde tilbake det meste av eit høgare overskot og hente inn ny kapital. Dette fleirtalet viser til at dette har økonomisk effekt, og at kursane på bankaksjar har stege som ein følgje av dette. Dette fleirtalet meiner at Noreg i samarbeid med våre naboland bør bli einige om mest muleg like konkurransevilkår for bankar som driv verksemd i same land, inkludert kalkulering av risikovekter og kapitalgrunnlag. Det er også viktig at bankane sin reelle soliditet og kapitalsituasjon er transparent og samanliknbar mellom bankar i ulike land, slik at det ikkje oppstår ulik konkurranse i marknaden for eigen- eller framandkapital til finanssektoren.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ser utfordringen med krav som går lenger i Norge enn i andre land, for eksempel når det gjelder ulike beregningsgrunnlag for soliditetsmål. Det kan bidra til ulike konkurransevilkår og økt innslag av utenlandske banker, som ikke må forholde seg til like strenge krav og som kan bidra til finansiell ustabilitet.

Dette medlem legger imidlertid avgjørende vekt på at det synes som de samfunnsøkonomiske gevinstene ved økte kapitalkrav er så store at banker og andre finansinstitusjoner ideelt sett burde hatt mer egenkapital enn det som følger av de nye internasjonale kravene som nå diskuteres. Mer egenkapital i bankene gir en samfunnsøkonomisk gevinst ved å redusere sannsynligheten for bankkriser med inntørring av kreditt til næringslivet og høy ledighet som resultat. De samfunnsøkonomiske kostnadene ved bankkriser er ofte store og langvarige.

Dette medlem viser til at mye taler for strengere regler enn resten av Norden i dagens situasjon: Norsk økonomi går bedre, og det er lettere for bankene å bygge opp egenkapital i gode tider enn i dårlige. Norge har dessuten et mulig fall i boligprisene foran seg, mens et land som Danmark har fallet bak seg. Strenge krav til bankenes egenkapital, likviditet og beregningsmodellene bankene bruker for å beregne kapitalkravet for boliglån, kan være med på å dempe utlånsveksten og utviklingen av en boligboble. Dette gjelder særlig når renteøkning er mindre aktuelt med tanke på å unngå en sterk krone og ytterligere svekkelse av konkurranseutsatt næringsliv. Økt motsyklisk kapitalbuffer kan være særlig egnet til dette.

Dette medlem legger også vekt på at regjeringen synes å erkjenne utfordringen med konkurran-

sen fra utenlandske banker, og at den arbeider for å sikre likere regler for alle banker som opererer i Norge. Det er svært positivt at danske og svenske myndigheter har signalisert at de ønsker å legge til grunn norske reguleringer i sin egen regulering av filialer med virksomhet i Norge. Ved større bruk av slik vertslandsregulering, dvs. at bankene må beregne kapitaldekningen etter de reglene som gjelder i de forskjellige jurisdiksjonene der de utøver virksomhet, kan en oppnå at strengere krav i ett land, begrunnet i fare for finansiell ustabilitet og systemrisiko i dette landet, også vil gjelde for virksomhet for banker med hovedkontor i et annet land som driver grensekryssende, eller gjennom filial i dette vertslandet.

Medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti meiner det er viktig at Noreg tek sjølvstendige vurderingar av kva slags krav som er naudsynt for å sikre stabilitet for finanssektoren og økonomien som heilhet. Samtidig må ein ta omsyn til dei krava som gjeld i våre nærmaste naboland i Norden, og samarbeide der det er naturleg. Denne medlemen viser til at arbeidet som vart gjort av den førre regjeringa, mellom anna med auka krav til kjernekapital og forskrift om motsyklisk kapitalbuffer, har gjort finansmarknaden og økonomien som heilhet meir robust. Dei auka eigenkapitalkrava har òg vorte ein fordel for bankane.

Denne medlemen viser til omtalen av utkontraktering og meiner det er viktig å følgje utviklinga tett, mellom anna med tanke på tilsyn med utkontraktera verksemd, vern av personopplysningar, trygging av IKT-system og anna finansiell infrastruktur, beredskap og handtering av hendingar på ein trygg og tenleg måte.

Denne medlemen merkar seg at regjeringa ser ut til å ha gitt opp den norske innskotsgarantiordninga etter krav frå EU. Dette betyr at norske bankkunder får mindre trygghet for sine innskott, når nivået går ned frå 2 mill. kroner til om lag 800 000 kroner (100 000 euro). Om det stemmer at regjeringa har gitt opp denne saken, er det særskuffande.

Denne medlemen viser til omtalen av nye EU-reglar om betalingstenester, og at EU ønskjer å fjerne unnataksheimelen som gjev nasjonale styresmakter høve til å avgrense kunden sitt ansvar når det gjeld kortmisbruk. Denne medlemen er nøgd med at finansministeren i eit brev til Europaparlamentet har oppmoda til vidareføring av dagens unnataksheimel som tillèt å setje eit tak for forbrukarane sitt ansvar ved kortmisbruk. Samstundes er dette enda eit døme på at EU-reglar griper inn i detaljar som burde kunne avgjerast nasjonalt.

Denne medlemen viser til at det i 2011 vart skipa eit nytt tilsynssystem i EU og at norske styres-

makter no drøfter moglege modeller for korleis tilsynsordningane kan innlemmast i EØS-avtala som mellom anna tek omsyn til den norske grunnlova. Denne medlemmen vil understreke at dette ikkje må bli ei juridisk konstruksjon som de facto gir utanlandske tilsyn høve til å fatte bindande vedtak i Norge.

3.2 Eigargrenser

3.2.1 Samandrag

Sjå meldinga for omtale.

3.2.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

4. Endring av regelverket og løyve i større saker på finansmarknadsområdet

4.1 Samandrag

I kapittel 4 i avsnitta 4.1.1 til 4.1.6 i meldinga er eit oversyn over dei viktigaste endringane i regelverket på finansmarknadsområdet i 2013. I avsnitt 4.1.7 følgjer eit summarisk oversyn over forskrifter fastsette i 2013. I avsnitt 4.2 følgjer ein omtale av sentrale løyve som vart gjevne same året, med ein kort omtale av kvar einskild sak.

Endringane i regelverket på finansmarknadsområdet i 2013 hadde som overordna mål å medverke til finansiell stabilitet og velfungerande marknader.

Sjå meldinga for nærare omtale.

4.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

5. Verksemda til Noregs Bank i 2013

5.1 Innleiing

5.1.1 Samandrag

Noregs Bank har som mål å fremje den økonomiske stabiliteten i landet. Banken har utøvande og rådgjevande oppgåver i pengepolitikken og skal medverke til robuste og effektive betalingssystem og finansmarknader. Noregs Bank forvaltar valutareservane i landet og Statens pensjonsfond utland.

Verksemda til Noregs Bank er regulert i lov om Noregs Bank og pengevesenet mv. (sentralbanklova) av 24. mai 1985. Lova slår fast at Noregs Bank skal vere eit utøvande og rådgjevande organ for penge-, kreditt- og valutapolitikken. Banken skal utførde pengesetlar og myntar, fremje eit effektivt betalingssystem innanlands og overfor utlandet og overvake penge-, kreditt- og valutamarknadene. Lova gjev

banken høve til å setje i verk tiltak som er vanlege eller naturlege for ein sentralbank. Noregs Bank har dessutan fått eit særskilt ansvar når det gjeld den mot-sykliske kapitalbufferen gjennom ei forskrift.

Regjeringa har fastsett eit inflasjonsmål for pengepolitikken i ei forskrift til sentralbanklova. Oppgåva Noregs Bank har med å forvalte Statens pensjonsfond utland, er regulert gjennom lov om Statens pensjonsfond og mandat for forvaltninga av Statens pensjonsfond utland (SPU), fastsett av Finansdepartementet.

5.1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering, og viser til merknader nedanfor.

5.2 Leiing og administrasjon

5.2.1 Samandrag

Dei øvste organa i Noregs Bank er hovudstyret og representantskapet. Hovudstyret leier den utøvande og rådgivande verksemda til banken, mens representantskapet skal føre tilsyn med at reglane for verksemda blir følgde.

Hovudstyret arbeider for å realisere banken sine mål og verdier, med særleg vekt på strategiske problemstillingar knytt til å fremje prisstabilitet, finansiell stabilitet og ei effektiv og tillitvekkjande kapitalforvaltning. Det blir lagt vekt på at Noregs Bank skal utføre oppgåvene sine med høg kvalitet og til låge kostnader. Hovudstyret har ansvar for at det er tilfredsstillande rammer, mål og prinsipp for verksemda. Vidare skal det sikre at rekneskapen og kapitalforvaltninga er under god styring og kontroll, og sjå til at risikostyring og internkontrollen til banken er tilfredsstillande i alle delar av verksemda.

Hovudstyret består av sju medlemmer som er oppnemnde av regjeringa, med sentralbanksjefen som leiar og visesentralbanksjefen som nestleiar. Det har to underutval: revisjonsutvalet og kompensasjonsutvalet. Revisjonsutvalet består av tre av dei eksterne medlemmene av hovudstyret og er eit saksførebuaende og rådgivande arbeidsutval som skal styrkje og effektivisere arbeidet med forvaltning og oppfølging knytt til finansiell rapportering, risikostyring og internkontroll. Kompensasjonsutvalet består av to av dei eksterne medlemmene av hovudstyret. Det er eit saksførebuaende og rådgivande utval for saker som gjeld lønns- og kompensasjonsordningane til banken.

Representantskapet til Noregs Bank består av 15 medlemmer som Stortinget har oppnemnt. Gjennom verksemd og rapportering skal representantskapet forvisse Stortinget om at Noregs Bank, medrekna forvaltninga av Statens pensjonsfond utland, er ansvarleg og formålstenleg driven, og at lover og føre-

setnader er følgde. Representantskapet organiserer eit tilsynssekretariat som utfører tilsyns- og kontroll-oppgåver, forvaltar avtalen med ekstern revisor og utfører sekretariatsfunksjonar for representantskapet. Det fungerer òg som koordinator i samarbeidet mellom Noregs Bank, ekstern revisor og Riksrevisjonen, særleg i relasjon til Statens pensjonsfond utland. Tilsynssekretariatet er fagleg og administrativt uavhengig av banken. Representantskapet legg kvart år fram utgreiinga om verksemda si for Stortinget i form av ein eigen rapport.

Etter sentralbanklova skal sentralbanksjefen stå for den daglege leiinga av banken. Visesentralbanksjefen er nestleiar. Sentralbankverksemda er sett saman av avdelingane Marknader og banktenester (MB), Pengepolitikk (PPO) og Finansiell stabilitet (FST), Konsern- og fellesfunksjonar (KF) og stabsfunksjonar.

For NBIM har hovudstyret delegert avgjerds-makt direkte til NBIM-leiaren gjennom stillingsinstruks. NBIM forvaltar Statens pensjonsfond utland og delar av valutareservane. NBIM har ein del eigne støttefunksjonar, men får òg støtte frå administrasjonen (KF) i sentralbankverksemda.

5.2.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteen viser til at Noregs Banks hovudstyre leiar den utøvande og rådgjevande verksemd til banken, mens representantskapet skal føre tilsyn med bankens drift og med at regleane for banken si verksemd vert følgt. Representantskapet har sitt eige sekretariat, som fastsetter Noregs Banks regnskap og vedtar budsjettet. Komiteen viser til at det de siste åra har skjedd fleire endringar som gjeld representantskapet. Komiteen meiner det er viktig at det fortløpande vert vurdert korleis tilsynet med banken si verksemd kan utviklast vidare, mellom anna representantskapets rolle. Komiteen viser elles til sine merknader til Meld. St. 19 (2013–2014) Forvaltninga av Statens pensjonsfond i 2013 og Dokument 9 (2013–2014) Rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap for 2013.

5.3 Arbeidet med finansiell stabilitet

5.3.1 Samandrag

Finansiell stabilitet er eit av hovudmåla for Noregs Bank. Paragraf 1 i sentralbanklova seier at banken skal utferde setlar og mynt, fremje eit effektivt betalingssystem innanlands og overfor utlandet og overvake penge-, kreditt og valutamarknadene. Paragraf 3 seier at banken skal varsle departementet når det etter banken si oppfatning er behov for tiltak av penge-, kreditt- og valutapolitisk karakter frå

andre enn banken. Banken skal informere offentlegheita om penge-, kreditt- og valutatilhøva. I tillegg gir § 13 Noregs Bank eineretten til å utferde norske setlar og myntar. Etter § 17 skal Noregs Bank utføre bankforretningar for staten. Paragraf 9 gir Noregs Bank høve til å yte lån til og gjere innskot i forretnings- og sparebankar, mens § 20 fastset at Noregs Bank tek imot innskot frå bankane. Av det følgjer eit særleg ansvar for å overvake bankvesenet. Lova om betalingssystem gir Noregs Bank ansvaret for å gi konsesjon til avreknings- og oppgjerssystema for bankane og for å føre tilsyn med systema.

Noregs Bank overvaker det finansielle systemet samla sett. Banken sender regelmessig brev til Finansdepartementet med råd om tiltak som kan motverke at det byggjer seg opp systemrisiko. Analysane som ligg til grunn for vurderingane, blir det gjort greie for i faste rapportar som blir publiserte på same tid som ein sender brev til departementet.

Noregs Bank styrer likviditeten i banksektoren frå dag til dag ved å tilby bankane lån og ved å ta imot innskot. Det gir Noregs Bank eit spesielt ansvar for å overvake likviditetsrisikoen i banksystemet. Som långivar i siste instans har Noregs Bank ei sentral rolle når det gjeld å behandle kriser i det finansielle systemet.

Sjå meldinga for nærare omtale av Noregs Bank si vurdering av tilstanden i finansmarknaden og framlegg til tiltak frå Noregs Bank.

5.3.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

5.4 Betalingssystemet, setlar og myntar

5.4.1 Samandrag

Sjå meldinga for omtale av betalingssystema, oppgjerssystemet til Noregs Bank og av setlar og myntar.

5.4.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

5.5 Utøvinga av pengepolitikken

5.5.1 Samandrag

Under dette punktet vert Noregs Bank si utøving av pengepolitikken i 2013 vurdert. Som eit grunnlag for vurderinga følgjer det fyrst ei kort omtale av retningslinene for pengepolitikken. Deretter følgjer ei omtale av utøvinga av pengepolitikken i 2013 og vurderingar frå nokre andre institusjonar, deriblant Norges Bank Watch, OECD, IMF og Finanstilsynet. Departementet sine vurderingar kjem til slutt. Sjå meldinga for omtale.

5.5.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

6. Verksemda til Finanstilsynet i 2013

6.1 Samandrag

Finanstilsynet er det sentrale offentlege organet som fører tilsyn med at finansinstitusjonane steller seg slik at lover og forskrifter vert følgde. Etter finanstilsynslova § 8 andre ledd skal Finanstilsynet kvart år gje ei melding om verksemda si til Finansdepartementet. I meldinga omtaler Finanstilsynet organisatoriske tilhøve, rekneskap, tilsynsarbeidet ålment og arbeidet på kvart tilsynsområde. Årsmeldinga til Finanstilsynet er uprenta vedlegg til denne meldinga.

Finanstilsynet har tilsyn med bankar, finansieringsføretak, e-pengeføretak, forsikringsselskap, pensjonskasser, verdipapirføretak, verdipapirfondsförvaltninga og marknadsåtfërda i verdipapirmarknaden, børsar og andre regulerte marknader, oppgjers-sentralar og verdipapirregister, eigedomsmeklingsføretak, inkassoføretak, rekneskapsførarar og revisorar. I tillegg har Finanstilsynet kontroll med den finansielle rapporteringa til børsnoterte føretak og med marknadsåtfërda i verdipapirmarknaden. Finanstilsynet skal etter finanstilsynslova sjå til at dei institusjonane det har tilsyn med, fungerer tenleg og trygt i samsvar med lover og føresegnar og etter føremålet og vedtektene til kvar institusjon. Tilsynet skal mellom anna sjå til at institusjonane tek hand om interessene og rettane til forbrukarane. For å utføre tilsynsoppgåvene skal Finanstilsynet granske rekneskapar og andre oppgåver frå institusjonane og elles granske stillinga og verksemda til institusjonane i den mon tilsynet meiner det trengst.

Sjå meldinga for omtale av leiing og administrasjon, og av verksemda i 2013.

6.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

7. Verksemda til Folketrygdfondet

7.1 Samandrag

Folketrygdfondet er eit statleg særlovselskap som har til oppgåve å forvalta Statens pensjonsfond Noreg (SPN) og Statens obligasjonsfond på vegner av Finansdepartementet. Verksemda i dei to fonda er regulert gjennom overordna mandat som er fastsette av departementet, medan styret i Folketrygdfondet er ansvarleg for den operative förvaltninga. Målet med Folketrygdfondet si förvaltning av SPN er høgast mogleg avkastning målt i norske kroner. Det finansielle målet for Statens obligasjonsfond er høgast

mogleg avkastning over tid innanfor det regelverket som gjeld for förvaltninga. Samstundes skal det takast omsyn til målet om å medverka til auka likviditet på, og betre kapitaltilgang til, kredittobligasjonsmarknaden i Noreg. Finansdepartementet følger opp Folketrygdfondet si förvaltning av dei to fonda mellom anna gjennom kvartalsvise møte.

Folketrygdfondet si förvaltning av SPN er omtala i Meld. St. 19 (2013–2014) Förvaltningen av Statens pensjonsfond i 2013, der departementet òg gjer greie for sine vurderingar av dei oppnådde resultatane i förvaltninga. Folketrygdfondet si förvaltning av Statens obligasjonsfond er omtala i avsnitt 7.4 under. Statens obligasjonsfond er i ferd med å bli avvikla.

Folketrygdfondet har for 2013 utarbeidd ein årsrapport om förvaltninga av SPN og Statens obligasjonsfond. I tillegg har Folketrygdfondet utarbeidd kvartalsrapportar om SPN. Årsrapporten frå Folketrygdfondet følgde som uttrykt vedlegg til Meld. St. 19 (2013–2014).

I samsvar med § 13 i lov om Folketrygdfondet har departementet peika ut ein ekstern revisor til å revidera rekneskapen for Folketrygdfondet, inkludert förvaltninga av SPN og Statens obligasjonsfond. Det skjedde etter ein offentlig konkurranse der tilbydaren med det samla sett økonomisk beste tilbodet fekk tilslaget. Det er òg inngått ei avtale med revisor om eit attestasjonsoppdrag for å stadfesta at förvaltninga av SPN er i samsvar med lov, mandat, forskrift o.a. som er fastsette av departementet. Riksrevisjonen skal følgja opp og føra tilsyn med Finansdepartementet som förvaltar av Statens pensjonsfond og eigar av Folketrygdfondet, jf. riksrevisjonslova § 9.

Departementet har i ei særskild forskrift fastsett nærare reglar om korleis rekneskapen for Folketrygdfondet skal førast, jf. forskrift 8. desember 2011 nr. 1217 om årsregnskap m.m. for Folketrygdfondet. Etter lov om Folketrygdfondet § 12 skal årsrekneskapen og årsmeldinga til Folketrygdfondet godkjennast av departementet og leggjast fram for Stortinget. Finansdepartementet godkjende årsrekneskapen og årsmeldinga 2. april 2014.

Sjå meldinga for nærare omtale.

7.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemen frå Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er starta ei utgreiing knytt til å klarlegge moglegheita for å opne for at Folketrygdfondet også kan investere direkte i blant anna eigedom, vegar og jernbane. Fleirtalet støtter dette arbeidet, men understrekar at høgast mogleg avkastning kombinert med god tryggleik for innbyggjarane sine pensjonsmidlar må

bli det overordna målet for forvaltninga av vår felles pensjonsformue.

8. Verksemda til States finansfond

8.1 Samandrag

Statens finansfond vart skipa 6. mars 2009, same dagen som lov om Statens finansfond vart sanksjonert. Lova vart vedteken av Stortinget på grunnlag av Ot.prp. nr. 35 (2008–2009), som vart lagd fram 9. februar 2009. Finansfondet vart skipa med ein kapital på 50 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 40 (2008–2009), Innst. S. nr. 158 (2008–2009) og vedtak nr. 230 26. februar 2009. Opprettinga av Statens finansfond var eit tiltak som vart sett i verk for å førebyggje og motverke effekten av den internasjonale finanskrisa. Overvakingsorganet i EFTA (ESA) godkjende tiltaket 8. mai 2009. Fondet var ope for søknader om kapitaltilførsel frå medio mai 2009 til ultimo september 2009.

Målet med Finansfondet er å «bidra midlertidig med kjernekapital til norske bankar for å styrke bankene og sette bankene bedre i stand til å opprettholde normal utlånsvirksomhet», jf. lov om Statens finansfond § 1. Finansfondet høyrer inn under Finansdepartementet. Fondet skal leggje særleg viktige saker fram for departementet før det tek ei avgjerd, og departementet kan instruere fondet.

Finansfondet betalte ut det fyrste innskotet 30. september 2009 og det siste 17. desember 2009. I alt teikna fondet fondsobligasjonar i 28 bankar på til saman vel 4,1 mrd. kroner. Fondet tilførte ein bank preferansekapital på snautt 27 mill. kroner.

Bankane som fekk tildelt kapital frå finansfondet, representerte om lag 14 pst. av forvaltningskapitalen i norske bankar, og dei representerte 21 pst. av alle bankane i landet. Nitten bankar hadde ei kjernekapitaldekning på over 12 pst. etter kapitalinnskot, og fire bankar fekk ein auke i kjernekapitaldekninga på meir enn 2 prosentpoeng. Prisen på kapitalinnskot frå fondet kunne reknast ut på ulikt vis, men alle bankane valde seks månaders statskasssekselrente som referanserente for fondsobligasjonane.

Sjå meldinga for nærmare omtale.

8.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

9. Tilråding frå komiteen

Komiteen har elles ingen merknader, viser til meldinga og rår Stortinget til å gjere følgjande

vedtak:

Meld. St. 21 (2013–2014) – finansmarknadsmeldinga 2013 – vert lagt ved protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 27. mai 2014

Hans Olav Syversen

leiar

Gjermund Hagesæter

ordfører

Vedlegg

**Referat
fra åpen høring i finanskomiteen
om**

Finansmarknadsmeldinga 2013

Høring torsdag 15. mai 2014:

Høring med sentralbanksjef Øystein Olsen * 3

Åpen høring i finanskomiteen
torsdag den 15. mai 2014 kl. 9.15

Møteleder: Hans Olav Syversen (KrF)
(komiteens leder)

S a k :

Finansmarknadsmeldinga 2013 (Meld. St. 21 (2013–2014))

Møtelederen: Da ønsker jeg velkommen til høring i finanskomiteen. Den er knyttet til finansmarknadsmeldingen – eller finansmarknadsmeldinga, for å være helt korrekt.

Høringen går også på web-tv, så man er klar over det.

Hvis mange seere lurer på hvorfor finanskomiteen har dresset seg sånn opp, kan jeg si at det er sikkert til ære for Øystein Olsen, sentralbanksjefen, men det kan jo hende at det også er til ære for jubileumsmøtet for Grunnloven senere i dag i salen, med hele kongefamilien til stede. Så er det sagt.

Da har jeg gleden av først å gi ordet til sentralbanksjefen.

Høring med sentralbanksjef Øystein Olsen
(Sentralbanksjefens redegjørelse ble fulgt av en power point-presentasjon)

Øystein Olsen: Takk til komiteens leder og takk for denne årvisse anledningen til å gjøre rede for utøvelsen av pengepolitikken. Innledningen min her i dag bygger på – som alltid – Norges Banks årsmelding for fjoråret, og er oppdatert med ny informasjon og vurderinger frem til forrige ukes rentemøte.

Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken er rettet inn mot lav og stabil inflasjon. Det operative målet er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 pst. Pengepolitikken skal også bidra til å jevne ut svingninger i produksjon og sysselsetting. Styringsrenten er vårt viktigste virkemiddel i pengepolitikken.

(Figur 1: Inflasjon og kapasitetsutnyttning) Dagens mandat og dagens pengepolitiske regime går tilbake til 2001, da Norge fikk et formelt inflasjonsmål. Erfaringene har vært gode. De siste ti årene har veksten i konsumprisene i gjennomsnitt vært noe under, men nær 2,5 pst. Årene i denne perioden har vært preget av til dels store ubalanser i verdensøkonomien. Veksten i norsk økonomi avtok i kjølvannet av finanskrisen, men har siden vært nær et normalt nivå. Arbeidsledigheten har holdt seg lav.

(Figur 2: Norges Banks styringsrente og utlånsrente til husholdninger) Norges Bank har holdt styringsrenten uendret på 1,5 pst. de siste to årene. Styringsrenten er lave enn det som kan anses å være et normalt nivå. Norge er en liten, åpen økonomi. Svært lave renter ute påvirker styringsrenten her hjemme. Samtidig, som det bl.a. fremgår av denne figuren, er det stor forskjell mellom styringsren-

ten og de rentene publikum står overfor. Høye utlånsmarginer bidrar til at bankenes utlånsrenter ikke er spesielt lave.

(Figur 3: Styringsrenter internasjonalt) Lave renter og bruk av ukonvensjonell pengepolitikk internasjonalt gjenspeiler at aktiviteten der ute fortsatt er lav og ledigheten høy. I noen land, og særlig i Europa, har også prisveksten avtatt betydelig. Styringsrentene er, som det fremgår av figuren – i hvert fall for et par store økonomiske regioners vedkommende – fortsatt nær null i mange land i den industrialiserte verden. Både Den europeiske sentralbanken og Sveriges Riksbank reduserte for øvrig styringsrentene ytterligere i fjor.

Så har toneangivende sentralbanker i den lavrentesituasjonen som vi befinner oss i internasjonalt, tatt nye skritt for å veilede markedet om innretningen av pengepolitikken fremover, ofte omtalt som «forward guidance». I dagens situasjon, hvor rentene er nær null, er hensikten med dette å signalisere lave renter en god stund fremover for å påvirke atferd og for å holde inflasjonen oppe og stimulere veksten.

Ukonvensjonell pengepolitikk tar også en annen form. Med store oppkjøp av verdipapirer har sentralbankene i USA, Storbritannia og Japan søkt å redusere langsiktige renter og dermed finansieringskostnadene til bedrifter og husholdninger. Tilførselen av likviditet har også bidratt til høyere kurser i aksjemarkedet. Den amerikanske sentralbanken begynte i fjor å trappe ned disse verdipapirkjøpene. De langsiktige rentene har følgelig beveget seg litt opp igjen.

(Figur 4: BNP-vekst hos handelspartnerne) Veksten hos Norges handelspartnere tiltok i andre halvår i fjor, særlig i USA. Aktiviteten er også på vei opp i euroområdet, men det tar tid, og arbeidsledigheten og gjelden er fortsatt høy. Veksten i fremvoksende økonomier er fortsatt klart høyere enn i industrilandene, men noe dempet. I flere av disse landene har utviklingen i det siste vært preget av kapitalutgang og en svekkelse av valutakursen. Nedtrappingen av verdipapirkjøpene fra sentralbanken i USA, som jeg nevnte, har trolig bidratt til denne utviklingen. Land med store underskudd på driftsbalansen er særlig hardt rammet.

(Figur 5: Inflasjon internasjonalt) Inflasjonen har falt i mange land de siste par årene. I euroområdet kom prisveksten ned på et svært lavt nivå i fjor. Dette har ført til bekymringer for deflasjon. Men deler av nedgangen i prisveksten skyldes utviklingen i matvare- og energipriser – nå snakker jeg fortsatt særlig om euroområdet. Videre har nedgangen i prisveksten i denne regionen vært mest markert i de såkalte landene, dvs. de gjeldsutsatte periferilandene i Sør-Europa. I disse landene gjenspeiler negativ eller veldig lav prisvekst et behov for å bedre landenes konkurranseevne. I de såkalte kjernelandene – herunder Tyskland og Frankrike – har prisveksten holdt seg bedre oppe. Generelt er bildet fortsatt at langsiktige inflasjonsforventninger ser ut til å være godt forankret i de fleste industriland.

(Figur 6: Vekst i Norge) Veksten i norsk økonomi avtok gjennom fjoråret. Avdempingen var mest markert i byggenæringen og i oljeleverandørnæringen. Deler av eksportindustrien var også preget av svak etterspørsel fra Europa spesielt og et høyt kostnadsnivå. Veksten i husholdninge-

nes etterspørsel var moderat i fjor. Sparingen tiltok ytterligere og er nå på et historisk høyt nivå. Arbeidsledigheten her hjemme økte noe gjennom fjoråret. Kapasitetsutnyttningen i økonomien vurderes imidlertid fortsatt å være nær et normalt nivå.

(Figur 7: Kronekurs) Etter en lengre periode med styrking av kronen svekket kronekursen seg markert gjennom fjoråret. Både særnorske og internasjonale forhold bidro til svekkelsen. Tegn til svakere vekst i norsk økonomi kan trolig forklare noe. En bedring i den økonomiske situasjonen i eurolandene kan også ha bidratt. Selv om kronen har styrket seg noe igjen så langt i år, er den fortsatt klart svakere enn ved inngangen til fjoråret.

(Figur 8: Inflasjon) Inflasjonen her hjemme har økt. Målt ved KPI-JAE, altså konsumprisindeksen utenom avgifter og justert for energipriser, var prisveksten 2,5 pst. i gjennomsnitt i første kvartal i år. Svekkelsen av kronekursen har bidratt til høyere prisvekst på importerte konsumvarer. Også prisveksten på norskproduserte varer og tjenester tok seg opp i fjor og var i underkant av 3 pst. det siste halvåret. Økningen i husleiene og i matvareprisene gjennom fjoråret kan bl.a. ses i sammenheng med og er påvirket av endret beregningsmetode i Statistisk sentralbyrå for disse varegruppene ved utregningen av konsumprisindeksen.

De nærmeste månedene fremover venter vi at prisveksten vil avta noe, bl.a. som følge av at midlertidige effekter fases ut. Underliggende inflasjon anslås å være mellom 2 og 2,5 pst. Det er én prosentenhet høyere enn for ett år siden.

(Figur 9: Norges Banks anslag på styringsrenten) Beslutninger om sparing, investering og konsum påvirkes av forventningene om rentene fremover. Kommunikasjon rundt pengepolitikken, herunder publisering av renteprognooser i vårt tilfelle, spiller derfor en viktig rolle. Selv om styringsrenten er holdt uendret, nedjusterte Norges Bank gjennom fjoråret anslagene for styringsrenten fremover.

Nedjusteringen av renteprognoosene skyldtes i hovedsak svakere vekstanslag for norsk økonomi. Det er også utsikter til noe lavere kostnadsvekst enn det vi tidligere så for oss. Veksten hos Norges handelspartnere og rentene ute har vært noe lavere enn det vi anslo for ett år siden. Bankenes utlånsmarginer var samtidig noe høyere enn tidligere anslag tilsa.

(Figur 10: Inflasjon og kapasitetsutnyttning) Analysen i vår siste pengepolitiske rapport fra mars i år tilsa at styringsrenten holdes på dagens nivå frem mot sommeren 2015, og at den deretter økes gradvis. Med en slik prognose for styringsrenten var det utsikter til at prisveksten ville ligge litt under, men nær 2,5 pst. gjennom hele prognoseperioden. Kapasitetsutnyttningen i økonomien ble anslått å avta noe det nærmeste året, for deretter å øke til et normalt nivå.

(Figur 11: Husholdningenes gjeld og boligpriser) Pengepolitikken sikter også mot å være det vi betegner som robust, bl.a. ved å ta hensyn til at det er usikkerhet om drivkrefter i økonomien og i økonomiens virkemåte. I tillegg søker vi gjennom pengepolitikken å ta hensyn til faren

for at finansielle ubalanser bygger seg opp. Etter mange år med sterk vekst i boligprisene flatet de ut gjennom fjoråret. De siste månedene har veksten i boligprisene igjen vært på plussiden. Husholdningenes gjeld har steget mer enn deres inntekter over flere år.

En robust pengepolitikk sikter mot å gi en bedre utvikling i inflasjon, produksjon og sysselsetting over tid. En lavere styringsrente kan bidra til å øke både inflasjonen og aktivitetsnivået i økonomien på kort sikt. På den annen side ville en lavere styringsrente økt risikoen for at finansielle ubalanser bygger seg videre opp. Vedvarende sterk vekst i boligpriser og gjeld kan føre til oppbygging av ubalanser som kan utløse eller forsterke et tilbakeslag i økonomien, med høy arbeidsledighet som resultat. Det taler for å gå forsiktig frem i rentesettingen.

Robuste banker er avgjørende for den finansielle stabiliteten. Kravene til bankenes kapitaldekning trappes nå opp. Norges Bank fikk i fjor i oppdrag å gi Finansdepartementet råd om nivået på en motsyklisk kapitalbuffer i bankene. Departementet fastsatte i desember bufferkravet til 1 pst., i tråd med rådet fra Norges Bank. Kravet gjelder fra 30. juni 2015.

Formålet med den motsykliske kapitalbufferen er å gjøre bankene bedre rustet til å møte perioder med store tap. Bufferkravet skal økes når finansielle ubalanser bygger seg opp eller har bygd seg opp. Ved tilbakeslag i økonomien og store tap i bankene kan bufferkravet settes ned for å motvirke at en uønsket stram utlånspraksis forsterker nedgangen.

Bufferen er ikke et virkemiddel i den ordinære konjunkturstyringen. Endringer i kapitalkrav vil likevel kunne påvirke adferden til bankene og dermed den økonomiske utviklingen. Bankene kan møte høyere kapitalkrav på flere måter. De kan hente mer kapital fra sine eiere, og noen banker har gjort det. Skulle bankene velge å øke utlånsmarginene eller begrense tilgangen på kreditt på andre måter, vil det ha virkning på den økonomiske aktiviteten og på prisstigningen. Nye kapitalkrav kan derfor påvirke gjennomføringen av pengepolitikken.

Selv om høyere kapitalkrav vil gjøre bankene mer solide og bidra til å dempe oppbyggingen av ubalanser, kan vi ikke basere oss på at nye reguleringer vil fjerne risikoen for finansiell ustabilitet. En robust pengepolitikk vil derfor fortsatt se hen til faren for oppbygging av finansielle ubalanser. Samtidig må ikke pengepolitikken overbelastes. I avveiningen mellom ulike hensyn må pengepolitikken holde fast ved sitt hovedmål, som er lav og stabil inflasjon. Vi mister ikke inflasjonsmålet av syne. Skulle utsiktene for inflasjonen eller aktivitetsnivået i økonomien endres vesentlig, har vi fortsatt handlingsrom i pengepolitikken – begge veier.

Dermed takk for oppmerksomheten, og jeg har brukt kanskje litt kortere tid enn stipulert, men dere har da muligheten til å stille de spørsmålene dere ønsker, hvilket jeg ser frem til.

Møtelederen: Da blir jo sentralbanksjefens utfordring at det blir enda mer tid til spørsmål, men det får vi komme tilbake til. Nå er det først og fremst pengepolitikken som

er temaet, men vi får se hvordan det barker av sted. Vær så god – jeg gir først ordet til saksordfører Gjermund Hagesæter, og så får dere melde dere, så skal vi ta det i tur og orden.

Gjermund Hagesæter (FrP): Takk for det, leiar.

Eg vil òg takke for ein god, grundig og solid presentasjon frå sentralbanksjefen, ein god gjennomgang av den situasjonen som vi har i økonomien. No er det jo slik at det går greitt, det ser bra ut for norsk og internasjonal økonomi, og dei fleste ting peikar i positiv retning – sjølv om sjølv sagt både Europa og USA kom frå låge nivå, går det riktig vei. Det er jo bra.

Derfor er det vanskeleg å sjå nokon mørke skyer på himmelen, men no viser jo historia at negative sjokk i økonomien ofte er vanskelege å føresjå på førehand, dei kjem ofte frå klår himmel. Då er mitt spørsmål: Kva er det sentralbanksjefen er mest redd for at kan skje framover? Kva er det ein har mest grunn til å frykte av negative sjokk i økonomien sånn som det ser ut no? Og er det eventuelt noko ein burde og kunne gjort for å førebu oss betre på eit slikt eventuelt negativt sjokk i økonomien?

Møtelederen: Jeg tror vi tar to og to, så da gir jeg ordet til Lisbeth Berg-Hansen, og så svarer sentralbanksjefen. Deretter Svein Flåtten.

Lisbeth Berg-Hansen (A): Takk for det, leder, og takk for en veldig god gjennomgang.

Jeg vil sette søkelyset litt på kronekurs. Nå er det vanskelig å tyde sentralbanksjefen når han sier at selv om kronen har styrket seg noe igjen så langt i år, er den fortsatt klart svakere. Om sentralbanksjefen uttrykker det som noe negativt eller noe positivt, er ikke mulig å tolke.

Men uansett, mitt spørsmål går på vektingen av kronekursen i den totale pengepolitikken. Det blir pekt på at deler av eksportindustrien har vært preget av svak etterspørsel, og vi har registrert flere næringer som har hatt utfordringer. Kunne han utdype litt nærmere hvor mye kronekursen betyr? Det er jo ingen tvil om at for eksportindustrien er det opplagt at lav kronekurs – og ikke minst å ha en stabil kronekurs – er langt å foretrekke foran i hvert fall høy kronekurs. Jeg skulle gjerne fått litt utdypet betydningen av dette når man vurderer og setter den, i den totale pengepolitikken.

Øystein Olsen: Takk for det – to brede spørsmål, iallfall fra herr Hagesæter om risikobildet og hva man er mest bekymret for.

Møtelederen: Det må jo være et drømmespørsmål for en sentralbanksjef.

Øystein Olsen: Jeg skal prøve ikke å snakke for lenge om det.

Det er vanskelig, og jeg tror jeg skal være tilbakeholden med å være altfor bastant om det i forkant, for ofte er det en erfaring at de krisene som ligger bak oss, kommer i

nye fasonger, og historien gjentar seg aldri helt. Det gjelder sjokk, enten det er ute eller hjemme.

Hvis jeg starter litt hjemme likevel, er hovedbildet for norsk økonomi at det er en robust økonomi. Vi har orden i eget hus, for å bruke det uttrykket. Vi har veldig solide statsfinanser. Vi har fortsatt en stabil oljepris – oljeprisen har lenge vært påfallende stabil, vil jeg si, på et godt stykke over 100 dollar, rundt 110 dollar, per fat – og så lenge det bildet vedvarer, har vi en fantastisk motor i oljenæringen. Selv om aktiviteten nå flater ut, har vi et nivå og et omfang på investeringer og leveranser generelt til oljenæringen vår som gir drivkraft og dynamikk til øvrige deler av norsk næringsliv. Vi har vært veldig begunstiget og dyktige – mange har i hvert fall vært dyktige til å utnytte mulighetene i mange år. Så så lenge det bildet vedvarer, er det vanskelig å være veldig pessimistisk på vegne av norsk økonomi, synes jeg, med mindre man blir utsatt for et veldig kraftig sjokk utenfra. Hvis oljeprisen halveres eller det skjer noe dramatisk der, er det plutselig helt nye kort.

Men fortsatt på den innenlandske arenaen, dersom norsk økonomi kommer på et litt annet spor: Så langt vil jeg si at man har vært forholdsvis tilbakeholden, og da tenker jeg ikke bare på finanspolitikken, da tenker jeg f.eks. på adferden til husholdningene, som har opplevd en veldig sterk inntektsvekst over mange år, og som kunne ha – jeg holdt på å si – skeiet ut mer gjennom å ha holdt forbruket godt oppe, de kunne ha vært enda mer ekspansive på boligmarkedssiden osv. Men realiteten er at de har økt sparingen sin, som jeg sa indirekte, til et historisk høyt nivå. Spareraten er nå nesten 10 pst. Så norske husholdninger har – fornuftig nok, i en tid som særlig internasjonalt og rundt oss er litt preget av betydelig usikkerhet – vært tilbakeholdne og vist en viss forsiktighet i sin adferd. Det er bra. Skulle dette bildet endres, kan det være grunn til å bli litt mer bekymret for sårbarhet.

For å stoppe på den innenlandske arenaen, med boligmarkedet: Vi har vel sagt omtrent som følger før. Hvis vi går halvannet år tilbake, hadde boligprisene steget lenge. Det drar med seg gjeldsoppbygging i husholdningene, og gjelden i husholdningene er på et historisk høyt nivå og høyt i enhver sammenheng. Det var en betydelig bekymring når det gjaldt en reversering nettopp av boligprisene, som kunne skape en litt negativ spiral. Så skjedde det noe i siste halvår i fjor som kunne peke i en annen retning. Men som jeg har sagt: Kanskje skal vi unne oss en liten periode nå hvor vi er litt mindre bekymret, så lenge boligprisene tross alt har flatet ut enn så lenge. Selv om de har tiltatt litt de siste par månedene igjen, synes jeg det er for tidlig å ringe med alarmklokkene på det feltet. Men det er klart at vi følger alt nøye, også utviklingen på den fronten. Men vi er en liten økonomi, et lite land i en stor verden.

Når det gjelder den internasjonale arenaen: Jeg helt sikker på at vi alle er enige om at det er mange positive utviklingstrekk internasjonalt, hvis man tar det virkelig store bildet. Andre land, fattige land, vokser frem i verdensøkonomien i et tempo man ikke har sett maken til gjennom historien. Så det bildet er veldig positivt. Det er mye positivt, og så er det noen urosentra rundt omkring. Den siste uroen

har vel oppstått i vårt nærområde, rundt Ukraina, og det er klart at det kan fort skje noe. Enn så lenge er hovedbildet – og nå snakker jeg om økonomi, de rent økonomiske ringvirkningene, jeg ytrer meg ikke om de mer politiske sidene ved den konflikten – at finansmarkedene har holdt seg i rimelig ro. De er tilsynelatende optimister på den måten at uroen ikke vil forsterkes, fordi risikopremier og lignende har holdt seg noenlunde i ro. Men hvis den konflikten skulle eskalere, er vi plutselig i en helt annen situasjon. Så dette er vel det siste som har skjedd som påvirker usikkerheten rundt oss. – Jeg tror jeg stopper der, selv om vi sikkert kunne snakket om dette lenge.

Så til Lisbeth Berg-Hansens spørsmål om kronekursen, et spørsmål jeg får veldig ofte: Svaret er at kronekursen er en svært viktig variabel og en viktig kanal, som påvirker konkurranseutsatt sektor, det vi kaller realøkonomien i vid forstand. Vi er en liten åpen økonomi, vi har en viktig eksportsektor, og næringslivet konkurrerer også på import, turisme og andre ting. Så kronekursen er viktig – også for inflasjonen, for i konsumprisindeksen veier importerte konsumvarer tungt. Følgelig er også utvikling og bevegelser i kronekursen svært viktig for måloppnåelsen på inflasjonssiden nå.

Men for å gå tilbake til fjoråret og utviklingen i kronekursen gjennom fjoråret: Den svekket seg stort sett gjennom hele fjoråret, etter å ha styrket seg lenge, og det bedret forholdene for konkurranseutsatt sektor, og det bidro til at inflasjonen, som hadde vært ned mot 1–1,5 pst., tok seg opp. Hvis jeg snakker om et mulig mål på underliggende inflasjon, har den svekkelsen av kronekursen bidratt vesentlig til at den nå anslås å være ett prosentpoeng høyere og altså veldig nær vårt mål for inflasjonen. Så kronekursen er viktig, men samtidig har jeg understreket mange ganger at vi har ikke lenger et valutakursmål, vi har ikke noe syn på hva som er riktig eller fornuftig leie for kronekursen. Men gitt det mandatet vi har for pengepolitikken, så er dette en viktig kanal og en viktig variabel som vi følger veldig nøye.

Møtelederen: Da er det Svein Flåtten.

Svein Flåtten (H): Takk for en god innledning.

Det var interessant å notere at sentralbanksjefen i svaret til Hagesæter nå er litt mindre bekymret. En kan jo da lure på hvem som skal være bekymret, når selv en sentralbanksjef ikke er så veldig bekymret lenger, men det var ikke det som var spørsmålet mitt.

Jeg har et spørsmål om den motsykliske kapitalbufferen: Sentralbanken sier og skriver her at dette ikke skal være et virkemiddel i den ordinære konjunkturstyringen. Samtidig har jo banken i oppdrag å gi råd til Finansdepartementet. Jeg ser jo det står her at man da skal bruke dette ved tilbakeslag i økonomien, store tap i bankene, osv., men hvordan oppfatter banken dette oppdraget? Er det ikke også slik at man bør se, og eventuelt ane, den utviklingen noe tidligere, så det ikke bare er et instrument når man sitter midt oppe i problematikken?

Det er det ene spørsmålet. Det andre går på utøvelsen av pengepolitikken. Norges Bank har jo et eget nettverk,

som også står omtalt i meldingen her, som de bruker når de setter renten, og det står i hvert fall i meldingen at dette er en viktig del av beslutningsgrunnlaget. Dette nettverket, og hva de spiller inn, er vel noe som kanskje er lite kjent offentlig, og det spiller ikke så stor rolle, men spørsmålet mitt er: Er dette de samme stedene som man innhenter opplysninger fra, og gjør man – dette har jo nå vart siden 2002–2003 – noen evaluering i etterhånd for å se om det som spilles inn fra disse virksomhetene og bedriftene, viser seg å være riktig, slik at dette ikke bare er en spørreundersøkelse som folk egentlig – ikke skyver fra seg, men som man kanskje får veldig subjektive oppfatninger av, og som kanskje ikke danner et riktig bilde? Det ville kanskje være greit å vite om man evaluerte dette etterpå.

Møtelederen: Da tar jeg med mitt eget spørsmål for sentralbanksjefen svarer.

I innledningen sier sentralbanksjefen at styringsrenten er det viktigste virkemidlet i pengepolitikken. I går fikk vi fremlagt revidert nasjonalbudsjett, som jo ga en litt annen vekstprognose for norsk økonomi, en litt lavere vekst, enn det som lå i det opprinnelige budsjettet. Hvilken betydning får det, sett fra sentralbanksjefens side, på styringsrenten, og vil man skyve dette ytterligere ut i tid før man ser at renten skal opp på noe som helst nivå?

Så spørsmål nummer to, i forlengelsen av det, siden «bolig» ble nevnt: Jeg skjønner at man er litt mindre bekymret enn det man var, men vil ikke nettopp dette spørsmålet – knyttet til lavere vekst og antagelig lavere rente – også kunne påvirke boligprisene, at man kan se en økning av dem, mer enn det man så for kort tid siden?

Øystein Olsen: Takk for det. Jeg tar spørsmålene i den rekkefølgen de kom.

Det første spørsmålet, om den motsykliske kapitalbufferen, er et veldig sentralt spørsmål i forhold til hvordan virkemidlene henger sammen, og hvordan tenkningen rundt og håndteringen av denne bufferen skal være fremover. Først har jeg lyst til å understreke, som jeg vel sa indirekte, at vi gir et råd til Finansdepartementet, og så er det Finansdepartementet som beslutter. Vi har lagt stor vekt på det prinsipielle grunnlaget her med tanke på hva som skal danne bakgrunnen for vårt råd, både når vi eventuelt gir råd om å sette den på, og eventuelt hva som skal til for å ta den ned. Alle disse vurderingene, og rammeverket som vi har rundt denne motsykliske bufferen, er for øvrig knyttet til et sett med internasjonalt regelverk, som da gir føringer for tekningen rundt og grunnlaget for den motsykliske kapitalbufferen. Så har vi brakt dette videre og utdypet det i vår virkelighet og tilpasset den vårt rammeverk.

Den motsykliske kapitalbufferen er ikke et virkemiddel i den ordinære konjunkturstyringen, sa jeg, og det har jeg sagt flere ganger, men samtidig er det jo slik at alt henger sammen med alt. Men det er viktig å holde fast ved, mener vi, at pengepolitikken er et ... Hovedmålet for pengepolitikken er lav og stabil inflasjon. Men pengepolitikken er også et førstelinjeforsvar i det vi kaller den ordinære konjunkturstyringen. Selv om styringsrenten nå har ligget veldig i ro i to år, så skal den gjennomgående reagere på

alt, mens den motsykliske bufferen må man vurdere, særlig når man skal trappe den opp, på hvilken måte den skal trappes opp – i lys av nettopp konjunktorene – fordi vi har en innfasingsperiode her. Men så mener vi det er viktig å holde fast ved at bufferen har et annet siktemål, nemlig å være en buffer for bankene, som bør bygges opp på en passende måte i gode tider, og den er primært rettet mot å gjøre bankene mer robuste – ha en buffer å gå på, ikke når det svinger litt opp og ned, som det alltid gjør, men når de større krisene kommer, når det kommer store tap i bankene. Bankene har da en buffer i form av egenkapital, eller ren kjernekapital, å tære på, slik at når en kredittkrise, en finanskriser, kommer, vil ikke bankenes adferd forsterke nedgangen. Det er på en måte tenkningen rundt den motsykliske bufferen. Selv om vi nå har en kraftig, alvorlig finanskriser bak oss i nyere tid, kommer ikke de krisene så hyppig som ordinære konjunkturer. Der ligger den prinsipielle forskjellen.

Så var det en del av spørsmålsstillingen til Flåtten om ikke vi skal se disse problemene i forkant. Jo, selve bufferen bør settes på i forkant, lenge før krisen kommer. Det er tenkningen. Med tanke på å ta den ned er det viktig – og det er i tråd med reguleringene også, og forskriften – at det er et annet sett med vurderingskriterier og indikatorer som skal tilsi at den skal settes ned. Da må man være i en situasjon hvor man mener at det er en reell fare for den type kriser som jeg antyder, og ikke bare at konjunktorene svinger ned. Det er det som ligger i forskriften, og det er det som ligger i vårt rammeverk.

Så var det spørsmål om regionalt nettverk og særlig på hvilken måte vi evaluerer og vurderer informasjonen derfra når det gjelder – la oss si – ordinær statistikk. Jeg har lyst til å legge til – kanskje som tidligere statistiker – at dette ikke er offisiell statistikk. Det er et utvalg av bedrifter. Selv om det er noen hundre i hver runde – mellom 300 og 400 i en ordinær runde – er det for lite til å utgjøre offisiell statistikk. Men det er en veldig nyttig supplerende informasjonskilde for Norges Bank, som vi utnytter, som er informasjon som er tidlig ute, og som i noen grad er fremoverskuende, for disse bedriftene får spørsmål knyttet til utsiktene fremover, mens offisiell statistikk i sin natur er bakoverskuende. Så det er en slags «early warning» og et tidlig signal – supplerende informasjon – om utsiktene fremover. Resultatene av informasjonen fra nettverket går vi nøye etter i sømmene. Vi vurderer grundig i hvilken grad nettverket kan sies å treffe i forhold til offisiell statistikk, og på hvilken måte vi kan feste lit til den informasjonen med tanke på utsiktene fremover. Det bildet har vært svært positivt og er en viktig grunn til at vi legger mye vekt på den informasjonen som kommer fra vårt regionale nettverk.

Så til Syversens første spørsmål om betydningen av revidert nasjonalbudsjett: Helt generelt er det slik at vi nå er i en fase hvor vi følger med på all informasjon som kommer – enten det er valutakursen, boligmarkedet eller signaler om finanspolitikken fremover – og så samler vi de trådene i juni når vi skal utarbeide vår neste pengepolitiske rapport. Men isolert sett vil jeg si at selv om det forslaget som kom i går, og budsjettforslaget for innværende

år var litt mer ekspansivt enn i nasjonalbudsjettet, endrer ikke det i vesentlig grad det bildet vi har av finanspolitikken i utgangspunktet, og som vi la til grunn i vår rapport fra mars i år. Men noe mer enn det kan jeg ikke si om det egentlig.

Det er kanskje litt det samme svaret som jeg ledes til å gi på spørsmålet om boligmarkedet. Jeg har allerede beskrevet utviklingen tilbake i tid. I de to siste månedsobservasjonene tok prisveksten måned for måned seg ganske sterkt opp igjen, men det generelle vekstbildet som vi nå har, er jo fortsatt forholdsvis moderat. For øvrig ble jo RNB-anslagene for makroøkonomien vår noe nedjustert og er ganske på linje med det bildet vi tegnet i mars. Så også på den måten er ikke det totalbildet vi ser, vesentlig rokket ved av den informasjonen som kom i revidert budsjett.

Som jeg sa når det gjelder boligmarkedet, følger vi det veldig nøye. Dersom trenden fra månedsinformasjonen de to siste månedene skulle fortsette igjen, vil vi fort være over i en situasjon hvor det ville være grunn til å følge den utviklingen enda litt nøyer, og dersom, mer generelt, vår vurdering er at finansielle ubalanser bygger seg videre opp i norsk økonomi, da vil vi ta hensyn til det i første omgang gjennom vår rådgivning rundt den motsykliske kapitalbufferen. Men det er også slik, som jeg sa i min innledning, at vi kan ikke anse problemer med finansielle ubalanser som løst fordi vi har ett eller flere virkemidler. Vi lener oss også i noen grad litt mot vinden – som vi kaller det – i gjennomføringen av pengepolitikken og vektlegger dette hensynet også der.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Marianne Marthinsen. Deretter Siri A. Meling.

Marianne Marthinsen (A): Takk for det, leder. Jeg har tre spørsmål. Tillater komitelederen at jeg stiller alle tre?

Møtelederen: Ja.

Marianne Marthinsen (A): Flott. For det første en litt overordnet betraktning rundt inflasjonsmålet, for inflasjonsmålet er til tider omdiskutert – og har vært det – fordi inflasjonen over lang tid var så lav at man begynte å omtale inflasjonsmålet som irrelevant. Vi er jo i en litt annen situasjon nå ved at inflasjonen har steget, men allikevel er det jo sånn at dersom pengepolitikken, gjennom et inflasjonsmål, skal kunne bidra til å balansere konjunkturer, må det jo være en sammenheng mellom prisvekst og vekst i BNP. Gjennom veldig lang tid og særlig nå gjennom denne ganske lange oppgangskonjunkturen som vi har hatt, har jo BNP-veksten ligget vesentlig høyere enn inflasjonen. Så jeg lurer rett og slett på om sentralbanksjefen har noen refleksjoner rundt akkurat det.

Så vil jeg gjerne følge opp det som representanten Flåtten var inne på i sitt spørsmål om den motsykliske kapitalbufferen, for der sier sentralbanksjefen helt eksplisitt at dette ikke er et virkemiddel for konjunkturstyring, men at det er et virkemiddel for at bankene skal bygge opp en buf-

fer. Det er selvfølgelig helt korrekt, men samtidig vil den jo kunne påvirke konjunkturer, og det er enkelte aktører som har uttrykt en bekymring for at det skal være en treg-
het i systemet som gjør at vi risikerer at denne bufferen blir
medsyklisk og ikke motsyklisk. Kan vi føle oss trygge på
at vi har rigget oss på en sånn måte at vi kommer til å agere
raskt nok, og ikke risikerer at denne bufferen virker mot sin
hensikt?

Til slutt lurer jeg på om sentralbanksjefen har noen re-
fleksjoner rundt de nye kapitalkravene mer bredt, for der
har det også vært kritikk – både nasjonalt og interna-
sjonalt – mot disse nye Basel-kravene og måten man ri-
sikoverter på. Det gjelder kanskje særlig IRB-bankene i
Norge, hvor resultatet har blitt at det kanskje ikke er så mye
mer egenkapital i bankene, rent faktisk, selv om det kan se
sånn ut med måten vi nå risikoverter på. Jeg skal ikke sette
sentralbanksjefen i noen vanskelig situasjon ved å be ham
vurdere om Stortinget har gjort jobben sin med innførin-
gen av nye kapitalkrav, men har sentralbanksjefen noen re-
fleksjoner rundt kapitaldekning i bankene nå versus tiden
før kravene ble innført, ville det vært nyttig.

Møtelederen: Da tar vi med Siri A. Meling.

Siri A. Meling (H): Takk.

Takk for en interessant presentasjon. Jeg har først lyst
til å følge litt opp det siste spørsmålet fra Marianne Mar-
thinsen når det gjelder kapitalkrav til disse norske bankene,
om sentralbanksjefen kan si noe om hvordan han oppfatter
konkurransesituasjonen for disse norske bankene i forhold
til andre skandinaviske banker. Det er det ene.

Det andre, litt i kjølvannet av spørsmålet fra Gjermund
Hagesæter, gjelder hva sentralbanksjefen frykter. Som han
ganske riktig var inne på, er det klart at oljeprisen betyr
mye på mange områder for Norge, og at det setter landet
vårt i en litt spesiell situasjon – på godt og vondt. Det er
mange forhold knyttet til oljeprisen vi ikke har herredøm-
me over, men hvis sentralbanksjefen kunne reflektere litt
rundt hvordan han ser bildet fremover med hensyn til faren
for at vi eventuelt kan få et raskt og kraftig fall i oljeprisen,
og om dette i tilfelle er en situasjon som kunne vedvare.

Øystein Olsen: Takk for det egentlig veldig sentrale
spørsmålet i utformingen av pengepolitikken. Mange av
disse problemstillingene tenker vi på hele tiden.

Hvis jeg starter med Marianne Marthinsens spørsmål
om forholdet til inflasjonsmålet, tror jeg jeg vil gå tilbake.
I min tid, det vil si de siste tre år og noen måneder – selv
om den faktiske inflasjonen var lav, den var vel ett prosent-
poeng lavere enn nå, har jeg forståelse for at det er en dis-
kusjon rundt inflasjonsmål. Men vi var ikke veldig bekym-
ret selv da, og vi var aldri i nærheten av å si at dette var
vanskelig å håndtere. Det var ikke der problemene lå. Jeg
minner om at inflasjonen var lav, veksten i økonomien var
veldig god – og sterkere enn nå – så vi var ikke i nærheten
av noen deflasjonsfare. Men vi var oppmerksom på en in-
flasjon som kunne bli enda lavere. Hvis lav inflasjon, bl.a.
gjennom en vedvarende styrking av kronekursen – nå er jo
det et par år tilbake i tid – ble enda lavere, da burde vi rea-

gere i pengepolitikken, hvilket vi for øvrig gjorde i mars
2012. Det er vel riktig å si det slik – kort oppsummert – at
i mars 2012 hadde vi bak oss en situasjon som den jeg be-
skrev, og da var det ikke minst en vedvarende sterk krone-
kurs og hensynet til inflasjonsmålet som bidro til den siste
rentenedsettelsen.

Så har det skjedd ting siden, slik at vi nå med enda
sterkere kraft kan si at inflasjonen er nær målet. Inflasjo-
nen er nærmere målet enn den var da – nå er vi veldig nær
2,5 pst. Og generelt – som jeg sa: Vi har heller aldri vært i
nærheten av å anse dagens system, og tallet for inflasjons-
målet, som uhenksommessig. Det er én viktig ting som vi
er veldig opptatt av, og det er noe som er veldig vanskelig
å måle, nemlig inflasjonsforventninger. Det er vanskelig å
måle, men det er viktig. Som vi uttrykker det: Så lenge in-
flasjonsforventningene er stabile og på målet, kan penge-
politikken fungere etter hensikten – og kan for øvrig spe-
sielt ta hensyn til utvikling i produksjon og sysselsetting.
Det bildet har vært robust – slik vi vurderer det – i hele
perioden.

Så et utvidet svar på spørsmålene rundt den motsyklis-
ke kapitalbufferen, og spesielt om den kan virke medsyk-
lisk. Det går an å gjøre feil, gjøre feil vurderinger. Det får
vi erkjenne. Så der ligger det selvfølgelig alltid en fare,
enten det er det ene eller det andre virkemidlet. Men hvis
jeg går tilbake til de to rundene der vi har gitt råd, søkte
vi helt generelt å ta hensyn til situasjonen i norsk økonomi
da vi, først i desember og så i mars, ga råd om den mot-
sykliske kapitalbufferen. Jeg minner om at vi, bl.a. i lys
av at vi så en viss avdemping av veksten i norsk økonomi,
ikke ga råd om å skru den fullt på. Vi søkte etter vår beste
evne og vurdering å ta hensyn til nettopp det forhold, og i
lys av at også andre kapitalkrav var vedtatt å skulle trappes
opp i denne perioden, søkte vi nettopp å balansere nivået
på den motsykliske bufferen mot det jeg nå har beskrevet.
Men det er alltid en fare for å gjøre feil og gjøre helt feil
vurderinger. Vi mener at dette var meget gode råd og vel
tilpasset. Helt allment tror jeg jeg vil si at noen mener at
den kan virke medsyklisk, og at det kan være et problem at
pengepolitikken går i én retning og gir ett signal, mens den
motsykliske bufferen går i en annen retning. Det behøver
ikke være et problem eller et dilemma i det hele tatt. Helt
generelt vil jeg si, igjen, at den motsykliske bufferen sikter
mot å bygge opp ekstra kapital i bankene. Bankene er i ferd
med å tilpasse dette i forkant, og robuste banker tjener oss
alle. Så hvis vi bare håndterer dette nennsomt på veien mot
å gjøre bankene mer solide og mer robuste, er det en enty-
dig fordel med dette virkemidlet, denne nye reguleringen
og kravet til bankene. Jeg oppfatter for øvrig at bankene er
enig i dette, og at de tilpasser det på en god måte.

Så er det et utvidet spørsmål om nye kapitalkrav gene-
relt og spesielt dette med risikovekting. Dette er et kompli-
sert felt, som dere vet, og det er gjort vedtak nylig og end-
ringer i systemet. Til spørsmålet: Hvis jeg oppfatter det
på helt riktig måte, tror jeg jeg vil si at hvis vi går tilba-
ke til tidligere reguleringer, da risikovektingen ble innført,
erkjenner man nå, bl.a. gjennom den nye runden, Basel
III, at forrige runde med risikovekting, som førte til vel-
dig lave kapitalkrav, i praksis var å gå for langt i retning

av å overlate dette helt til bankene selv. Bankene selv gjør dette etter beste evne, men det er et problem at man har ikke i Norge – og kanskje ikke noe sted – noe særlig godt empirisk grunnlag for den type problemer som kan oppstå, slik at det statistiske, empiriske grunnlaget for disse modellene er ikke veldig godt. Det leder altså til påfallende lave krav til kjernekapitaldekning. En kortversjon av det som har skjedd siden, gjennom Basel III og gjennomføringen av Basel III-systemene, er vel at man søker å motvirke dette på litt ulike måter ut fra en erkjennelse av at man gikk altfor langt i én retning. Jeg tror jeg svarer på den måten på det spørsmålet.

Oljeprisen og oljemarkedet fremover – du har en tilbuds- og etterspørselsside. Oljeprisen, som jeg sa, har holdt seg påfallende høy, eller ganske høy, lenge og påfallende stabil. Etterspørselssiden er langt på vei drevet av en sterk vekst i oljeetterspørselen i fremvoksende økonomier, med Kina i spissen. En drøfting av hva som kan skje der, fører en fort over til å diskutere utsiktene for kinesisk økonomi. En kortversjon fra vår side er at vi legger til grunn at det har vært en avdemping av veksten i kinesisk økonomi, men den er fortsatt på syvttallet. Så lenge det bildet vedvarer, er det grunn til å være rimelig optimistisk på vegne av oljemarkedet og samlet oljeetterspørsel også. Så har vi tilbudsiden i oljemarkedet, som er sammensatt, med OPEC i førersetet fortsatt, men med nye energikilder – både skifergass og skiferolje bl.a. i det amerikanske markedet og mer allment – som er på vei frem, og som kan påvirke utsiktene fremover, men hvor enhetskostnadene på utvinningssiden er forholdsvis høye. Om ikke de er oppimot 100 dollar, er enhetskostnadene i disse nye energimetodene såpass høye, meg bekjent – per dato i hvert fall – at det ikke tilsier noe dramatisk fall i oljeprisen, slik bildet ser ut nå. Men jeg tror ikke jeg skal spekulere mer om utviklingen i oljeprisen fremover.

Møtelederen: Takk for det. Da er det saksordfører Hagesæter.

Har dere ytterligere spørsmål, må dere melde dere under hans spørsmål.

Vær så god, Gjermund Hagesæter.

Gjermund Hagesæter (FrP): Takk for det.

Eg vil kome inn på dette med motsyklisk kapitalbuffer. Robuste bankar er sjølvsagt positivt uansett korleis vi ser på det, og eg ser at det er ein logikk i det at ein byggjer opp kapitalen i gode tider, slik at ein eventuelt kan tære på han i dårlege tider. Alt det er jo på alle måtar fornuftig. Men så er det altså slik at ein har ulike krav i ulike land, og det gjeld då først og fremst i Norden. Det er nokon som tar opp til tider at det kan vere ei utfordring at andre nordiske bankar har andre krav til kapitalbuffer enn det ein har i Noreg.

Så har eg også registrert at ein har ulike måtar innan Norden til å måle kjernekapitalen i bankane. Det gjer det jo litt forvirrande – når ein ser at ein bank som på desse oversiktene har ein lågare kjernekapital, eigentleg er meir solid enn ein bank med ein høgare kjernekapital.

Mitt spørsmål til sentralbanksjefen går rett og slett på

dette med ulike rammevilkår innanfor ein marknad som til dels er overlappende, altså den nordiske bankmarknaden. Er det eit problem at ein har ulike rammevilkår? Korleis kan det påverke konkurransesituasjonen? Kan det medføre ein ulik konkurransesituasjon?

Er dette noko som sentralbanksjefen er opptatt av og meiner er noko som vi bør sjå nærmare på framover?

Møtelederen: Svein Flåtten, vær så god.

Svein Flåtten (H): Takk, leder.

Jeg har et spørsmål til det sentralbanken sier om forskjellen mellom bankenes utlånsrenter og styringsrenten. Det var nærmest en litt lakonisk uttalelse her om at det er betydelig forskjell, og at høye utlånsmarginer bidrar til at bankenes utlånsrenter ikke er spesielt lave. Mitt spørsmål er egentlig hva sentralbanksjefen mener det betyr for bankens operative gjennomføring av pengepolitikken og de målene som ligger der. Har han noen synspunkter i den sammenheng?

Møtelederen: Da stiller jeg et spørsmål selv til slutt, hvis jeg ikke har oversett noen – nei.

Av det svaret som sentralbanksjefen ga, skjønner jeg at vurderingen fortsatt er at renten skal ligge på dagens nivå, ca., til sommeren 2015, og deretter økes gradvis.

Så til et annet tema, som jeg egentlig mer overordnet spør om sentralbanksjefens syn på. Det skal nå etableres tilsynsmyndighet på europeisk nivå. Vi har noen utfordringer med hvordan vi skal få gjort det på vårt nivå. Forhandlingene pågår. Jeg skal ikke gå inn i det, men hvordan ser sentralbanksjefen på rammeverket for dette finanstilsynet på europeisk nivå? Vil det, etter hans mening, få en konkret betydning for den finansielle stabiliteten i Europa fremover?

Vær så god, sentralbanksjef.

Øystein Olsen: Først til Hagesæters spørsmål om konkurransesituasjonen på tvers av land og i Norden spesielt. Igjen er det en veldig sentral og krevende problemstilling, nemlig at det er mange land som her skal bli enige, og at vi har et bank- og finansmarked med konkurranse på tvers av land. Bare en liten digresjon til europeisk regulering generelt og til i og for seg foregående spørsmål rundt risikovekting og veldig lave krav til kjernekapitaldekning generelt, også i regelverket: En mulig konsekvens av det er nok det som kalles, men ikke på norsk, «race to the bottom»: For å bli enige må man bli enige om et minste felles multiplum og et nivå som på mange måter blir for lavt. Det er kanskje ett utgangspunkt.

Nordiske land er i en spesiell situasjon, på den måten at vi har banker som særlig opererer på tvers av våre landegrenser. Vi er nære på alle måter, og det er et særlig behov i Norden for å samordne regelverket. Dere vet, selvfølgelig – og også jeg – at det jobbes det med på myndighetsnivå. Det har vært jobbet med det lenge, og det er stor kompleksitet. Selv mellom såpass nære land er det betydelige forskjeller i reguleringssystemet og måten man håndterer dette på.

Det viktigste som har skjedd i den senere tid – og som jeg har lyst til å påpeke og understreke – er veldig klare signaler fra både svenske og danske myndigheter om at de, når de skal regulere sine banker, herunder sine filialer i Norge, vil legge norske regler til grunn. Det er et betydelig fremskritt og et positivt signal. Det er kanskje mitt viktigste svar og min viktigste respons på spørsmålet.

Så til Flåttens spørsmål om forholdet mellom utlånsrenter og pengepolitikken og utlånsrenten versus styringsrenten. Svaret er at det er en klar sammenheng. Igjen: Det som skjer i bankene og måten de tilpasser seg nye krav på – mange av dem har i praksis gjort det ved å øke inntjeningen gjennom å øke utlånsrentene og utlånsmarginene sine – har en direkte påvirkning. Når det skjer, har det en direkte påvirkning på styringsrenten, rett og slett fordi vi gjennom styringsrenten søker å påvirke, styre, de rentene som publikum, både husholdninger og bedrifter, betaler. Når vi har et bestemt syn på nivået på utlånsrenter, innskuddsrenter og andre renter og det skjer noe med utlånsmarginer, får det en direkte konsekvens for styringsrenten. Og med motsatt fortegn: Den isolerte effekten av økte utlånsmarginer er negativ på styringsrenten. Det følger logisk – rett og slett – hvis vi i utgangspunktet mener at nivået ut til publikum er helt riktig. Det er den isolerte effekten. Dette redegjør vi grundig for når vi i Pengepolitisk rapport presenterer det såkalte renteregnskapet, at det er en isolert effekt. Men det betyr ikke at styringsrenten alltid går i den retningen. Det er mange andre ting enn utlånsmarginene i bankene som påvirker renten. For øvrig, motsatt: Når mange banker har satt ned utlånsmarginene sine, er den isolerte effekten av dette høyere styringsrente.

For øvrig vil jeg legge til at vi følgelig er opptatt av hva som skjer med utlånsmarginer og utlånsrenter fremover. I øyeblikket er nivået på utlånsmarginene unormalt – historisk – høyt, på ca. 2,8 prosentpoeng. I vår siste pengepolitiske rapport har vi lagt til grunn at utlånsmarginene over tid vil bevege seg nedover. Rent tallmessig har vi lagt til grunn at utlånsmarginene vil synke med omtrent et halvt prosentpoeng gjennom vår prognoseperiode. Vi må altså

forholde oss til, anslå, mene noe om – vi slipper ikke unna å anslå – en bane for utlånsmarginene, på grunn av den sammenhengen som jeg nevnte, som gjelder koblingen til styringsrenten.

For øvrig har utlånsmarginene i de første månedene av inneværende år blitt satt ned, som jeg sa – og litt mer enn det vi la til grunn i vår siste pengepolitiske rapport.

Så til spørsmålet om styringsrenten. Bare for kanskje å presisere spørsmålsstillingen: Vi lager rentebaner fire ganger i året. Sist gang var i mars, og vi har på den bakgrunn ikke noen nye anslag nå. Neste runde vil være i juni. Jeg sa torsdag i forrige uke – på spørsmål fra pressen under pressekonferansen etter rentemøtet – at hovedbildet nå er om lag det vi la til grunn i mars.

Så til det siste spørsmålet – et svært bredt spørsmål – om hva som vil være betydningen av det som skjer i Europa, med en europeisk tilsynsmyndighet der Den europeiske sentralbanken er i førersetet. Det korte svaret er at det vil få stor betydning. Jeg tror at med en videreutvikling av Den europeiske sentralbankens oppgaver på et svært sentralt felt, med ferske erfaringer fra finanskrisen, med alt som har skjedd, situasjonen i bankvesenet osv. i Europa, og med et påfallende behov for koordinering og en sterk instans som motvirker det jeg var inne på, at alle landene skal hegne om sine egne banker, er det et svært viktig trekk ved det som skjer i Europa på tilsynssiden. Det gjenstår å se akkurat hvilken betydning det vil få, men jeg er helt overbevist om at det er et positivt utviklingstrekk. Det vil få betydning for alle parter.

Møtelederen: Takk for det.

Da har ikke jeg sett at det er flere som ønsker å stille spørsmål til sentralbanksjefen.

Vi er litt før skjema. Vi har hørt om det er mulig å forsere neste høringsinstans, så vi tar 5 minutter, og så ser vi om Kreutzer er kommet. Hvis ikke setter vi et komitémøte, som egentlig er stipulert senere, for å komme så langt vi kan, raskest mulig. Men 5 minutter.

Takk til sentralbanksjefen.

Høringen slutt kl. 10.21.

